

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkandet Ett nytt konsumentkreditdirektiv (SOU 2024:69)

Ju2024/02164

Sammanfattning

Konkurrensverket tillstyrker förslagen om en utökad skyldighet för kreditgivare att bedöma konsumenters kreditvärdighet.

Konkurrensverket ser det som angeläget att mer heltäckande information om konsumenters skuld- och kredituppgifter görs tillgängliga för marknadsaktörer inom kreditprövningar på likvärdiga villkor.

Konkurrensverket kan inte tillstyrka förslaget om tillståndsplikt för aktörer enligt 3 a kap. i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter. Konkurrensverket anser att resonemangen om en precisering av vilka som skulle omfattas av tillståndskravet inte är tillräckligt underbyggda och att en konsekvensanalys av effekter på konkurrensen av att begränsa vilka aktörer som kommer ha möjlighet att söka tillstånd enligt den nya lagen behöver genomföras. Fortsatt beredning av konkurrensaspekterna av förslagen bör genomföras gemensamt med de förslag som tidigare lagts fram inom ramen för promemorian *Stärkt konsumentskydd på kreditmarknaden (Fi2024/01078)*.

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden. Yttrandet följer den struktur och de rubriker som används i betänkandet.

5.2 Den föreslagna författningsregleringen i korthet

Utredningen föreslår att en ny konsumentkreditlag införs. Den nya konsumentkreditlagen ska i huvudsak ha samma innehåll och tillämpningsområde som 2010 års lag. Den nya lagen struktureras dock om och delas in i kapitel.

Utredningen föreslår vidare att lagen om verksamhet med bostadskrediter ska byta namn till lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter. Lagens tillämpningsområde utvidgas och ska, utöver bostadskrediter, omfatta verksamhet med krediter som faller in under det nya direktivets tillämpningsområde. Lagen ska därmed gälla för näringsidkares verksamhet med kreditgivning, kreditförmedling och rådgivning i fråga om konsumentkrediter.

Konkurrensverket har inga synpunkter på att en ny konsumentkreditlag införs eller att lagen om verksamhet med bostadskrediter ska byta namn till lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter och att dess tillämpningsområde utvidgas.

5.8.1 Kreditgivarens skyldighet att bedöma konsumentens kreditvärdighet

I betänkandet lämnas förslag på ett antal förändringar i förhållande till nuvarande bestämmelser. Till följd av det nya direktivet har reglerna kring kreditprövning väsentligen utökats och är betydligt mer detaljerade. Enligt direktivet är det av avgörande vikt att konsumentens förmåga och benägenhet att återbetala krediten bedöms och kontrolleras innan ett kreditavtal ingås och vid en sådan prövning bör alla nödvändiga och relevanta faktorer som kan påverka konsumentens förmåga att återbetala krediten beaktas.

Konkurrensverket tillstyrker förslagen till ändrade bestämmelser om kreditprövning. De skärpta kraven minskar utrymmet för enskilda aktörer att konkurrera med lägre kvalitet på kreditprövningar och skapar därigenom en jämnare spelplan för aktörer på marknaden. Förslagen medger samtidigt viss flexibilitet, såsom den proportionalitetsbedömning som kan vidtas vid presumtionsantagandet om vilka uppgifter som ska ingå som grund för kreditprövningen. Detta möjliggör att mindre omfattande uppgifter i relevanta fall kan inhämtas, vilket blir mindre betungande för näringsidkare och mindre ingripande för konsumenter. Även om de utökade kraven kan innebära utökade kostnader för företagen att genomföra kreditprövning, vilka inte närmare specificeras i betänkandet, är Konkurrensverkets bedömning att sådana kostnader inte förmodas vara så omfattande att de utgör ett betydande hinder för aktörer att fortsatt vara verksamma inom konsumentkrediter.

5.8.2 Reglering av databaser för kreditprövning

Utredningen föreslår att det införs en bestämmelse i kreditupplysningslagen om att ett kreditupplysningsföretag inom 30 dagar från registrering av en betalningsförsummelse eller ett kreditmissbruk ska informera den fysiska personen som avses med uppgiften. Informationen ska avse uppgift om registreringen och om personens rättigheter enligt 11 och 12 §§ kreditupplysningslagen samt dataskyddsförordningen.

Konkurrensverket har inga synpunkter på förslaget.

I betänkandet görs även bedömningen att det nya konsumentkreditdirektivets krav – på åtkomst till databaser, att databaser ska innehålla information om konsumentens försenade återbetalningar, kredittypen och kreditgivarens identitet, kreditgivarens underrättelseskyldighet när en kreditansökan avslås på grund av en sökning i en databas, informationens kvalitet, och på klagomålsförfaranden – tillgodoses genom gällande rätt.

Konkurrensverket har inga synpunkter på bedömningen, men noterar att det av utredningens beskrivning av de databaser som används för kreditprovningar framgår att det i Sverige saknas register som ger en helhetsbild av konsumentens skuldsituation och att databasleverantörer utgörs av kreditupplysningsföretag. Vidare framhålls att viss information för databaser tillhandahålls på frivillig basis, att vissa aktörer inte har förutsättningar att dela information och att det inte är reglerat vilka uppgifter som ska ingå i en upplysning.

Konkurrensverket har i sitt remissyttrande över *Ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskuldssättning (SOU 2023:38)* ansett att register för skuld- och kreditinformation skulle kunna medföra att aktörer verkar under mer likartade förutsättningar vilket även skulle kunna leda till en förbättrad konkurrens mellan kreditupplysningsaktörer.¹ Även om regeringen valt att inte gå vidare med just det förslaget ser Konkurrensverket alltså det som angeläget att ur konkurrenshänseende verka för en struktur i Sverige där mer heltäckande information om skuld- och kredituppgifter görs tillgängliga på likvärdiga villkor mellan marknadsaktörer för kreditupplysningar.

5.19 Godkännande och registrering

Utredningen föreslår att i det nya 3 a kap. i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter, införa en generell tillståndsplikt för näringsidkares verksamhet med kreditgivning och kreditförmedling av andra konsumentkrediter än bostadskrediter.

Näringsidkare med tillstånd som kreditinstitut, institut för elektroniska pengar och betalningsinstitut föreslås vara undantagna från den generella tillståndsplikten. Undantag från den generella tillståndsplikten föreslås även ges till verksamhet med andra konsumentkrediter än bostadskrediter som drivs av ett mindre företag och som avser (1) en kredit som lämnas av företaget för att finansiera ett köp av företagets vara eller tjänst, om krediten är räntefri och inte förbunden med andra avgifter än lagstadgade dröjsmålsavgifter, eller (2) förmedling av en kredit som finansierar ett köp av företagets vara eller tjänst. Även bostadskreditinstitut föreslås undantas från kapitlets tillståndskrav.

I betänkandet påtalas att promemorian *Stärkt konsumentskydd på kreditmarknaden (Fi2024/01078)* föreslagit att konsumentkreditinstitut som vill fortsätta driva

¹ Konkurrensverkets yttrande över betänkandet *Ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskuldssättning (SOU 2023:38)*, Konkurrensverket dnr 492/2023.

verksamhet med konsumentkrediter ska söka tillstånd och uppfylla de högt ställda krav som gäller enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse. Enligt promemorian får bara ett svenskt eller utländskt kreditinstitut driva näringsverksamhet som har till ändamål att lämna eller förmedla krediter till konsumenter, om inte annat är särskilt föreskrivet. Enligt promemorian undantas verksamhet som inte har till ändamål att lämna kredit, eftersom den huvudsakliga verksamheten är något annat, från tillståndsplikten. Promemorian påtalar vidare att eftersom det finns en särskild reglering för vissa verksamheter, såsom bostadskreditinstitut och betalningsinstitut, undantas de fortsatt från kravet på tillstånd enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse, och dessa institut ska endast tillåtas att driva verksamhet med de kredittyper som den specifika rörelselagen medger.

I betänkandet påtalas att betänkandet utgår från gällande rätt men att ett införande av regleringen enligt promemorian medför att den verksamhet som ska omfattas av tillståndskravet i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter bör preciseras då ändamålet med promemorians förslag, att det som utgångspunkt ska krävas tillstånd att driva bank- och finansieringsrörelse för att lämna eller förmedla lån till konsumenter, annars skulle kunna motverkas. I betänkandet uppges att en sådan precisering skulle kunna bestå i att tillstånd enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter endast ska kunna sökas av näringsidkare som driver verksamhet med kreditgivning och kreditförmedling men vars näringsverksamhet inte har till ändamål att lämna eller förmedla krediter till konsumenter. I betänkandets författningsförslag har ingen sådan precisering av vilka aktörer som ska omfattas av tillståndskravet lämnats.

Utifrån Konkurrensverkets förståelse avser preciseringen det nya 3 a kap. i lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter, och görs till följd av promemorians förslag. Konkurrensverket anser att de resonemang om en precisering av tillståndskravet som lämnas i betänkandet är bristfälliga. Konkurrensverket kan därför inte tillstyrka utformningen av lagförslaget i denna del.

Konkurrensverket anser att det saknas tillräckligt underlag för att bedöma lämpligheten i en precisering enligt betänkandets resonemang. Konkurrensverket efterlyser en analys av de konsekvenser för en effektiv konkurrens som en inskränkning av tillståndskravet enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter kan medföra, om endast aktörer som inte har som ändamål för sin verksamhet att lämna eller förmedla krediter har möjlighet att söka tillstånd. Bland annat är, som utredningen själv framhåller, kraven på att söka tillstånd som kreditinstitut höga. Utan en närmare analys kan det inte utslutas att en utestängning, av verksamheter som har som ändamål för sin verksamhet att lämna eller förmedla krediter till konsumenter från att söka tillstånd

enligt lagen om verksamhet med bostadskrediter och vissa andra konsumentkrediter, kan hämma en effektiv konkurrens.

Konkurrensverket påtalade i sitt remissyttrande över Fi2024/01078 liknande problematik, att det saknades en analys av förslagetts effekter på andra, närliggande marknader och ansåg att förslagetts effekter i denna del bör belysas mer ingående innan förslaget genomförs.² Konkurrensverket exemplifierade i det remissyttrandet med krediter som är direkt kopplade till bostadsaffären.

Konkurrensverket anser att det i den fortsatta beredningen vore ändamålsenligt att göra en sammanvägd bedömning av konsekvenserna av förslagen i föreliggande betänkande och nämnda promemoria, utifrån bland annat konkurrensaspekter på närliggande marknader.

Konkurrensverket har i övrigt inget att invända mot förslagen i detta avsnitt och har inga övriga synpunkter på förslagen i betänkandet.

Detta yttrande har beslutats av vikarierande generaldirektören Hanna Witt. Föredragande har varit ekonområdet Martin Sutinen.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namnunderskrift.

Hanna Witt

² Konkurrensverkets yttrande över promemorian *Stärkt konsumentskydd på kreditmarknaden (Fi2024/01078)*, Konkurrensverket dnr 352/2024.